

เหตุการณ์ที่สำคัญในชีวิต

An Important Events in Life.

ผศ.รวีโรจน์ ศรีคำภา

Asst.Prof.Raweerose Srikampa

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

บทคัดย่อ

ทุกเหตุการณ์ที่ผ่านมาในชีวิตของเรานั้น นับว่าเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญที่แตกต่างกัน แต่หากมองในภาพรวมแล้วมี ๒ อย่าง คือ เหตุการณ์ที่ดีงาม ทำให้เกิดความประทับใจ กับเหตุการณ์ที่เลวร้าย ทำให้จิตใจหดหู่ ซึ่งถือเป็นประวัติศาสตร์สำหรับชีวิตที่ควรพิจารณาว่า เราได้นำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาชีวิตไปสู่ความสุข สงบ และร่มเย็นได้อย่างไร ซึ่งในที่นี่ ขอสรุปบางเหตุการณ์ที่สำคัญในชีวิต ที่เป็นความประทับใจและภาคภูมิใจเพื่อไม่ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ได้แก่

๑. การเกิดเป็นมนุษย์ย่อมประเสริฐกว่าสัตว์เดรัจฉาน เพราะได้มีโอกาสสร้างกุศล คุณงามความดี

๒. การดำรงอยู่ของชีวิตแต่ละวันให้อยู่รอดปลอดภัย สามารถฟันฝ่าอุปสรรคและอันตรายให้รอดพ้นไปแต่ละวันได้อย่างปกติสุข

๓. การได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าเพราะเป็นเหตุให้เกิดปัญญาญาณสามารถบรรเทากิเลส และกองทุกข์จนบรรลุถึงพระนิพพาน

๔. การอุปถัมภ์ของพระพุทธเจ้าเพราะเป็นที่พึ่งของเวไนยสัตว์ได้รับอานิสงส์เมื่อฟังพระธรรมเทศนาของพระองค์

๕. การเกิดเป็นคนไทยภายใต้พระบรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ มีพระพุทธศาสนาเป็นหลักชัย บนผืนแผ่นดินไทยนี้มีความอุดมสมบูรณ์และความปลอดภัยในชีวิต

๖. การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เป็นความโชคดีที่ได้มีโอกาสช่วยเหลือเกื้อกูลพระภิกษุสามเณรซึ่งเป็นนื่อนาบุญของโลก

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าเหตุการณ์สำคัญทั้ง ๖ อย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นความดีงามที่ก่อให้เกิดความสุขอย่างใหญ่หลวงและยั่งยืน เป็นความปรารถนาของคนอีกหลายประเทศที่ไม่มีโอกาสได้สัมผัสเช่นดังคนไทยเรา

คำสำคัญ: เหตุการณ์สำคัญ, ชีวิต, มนุษย์, ธรรม, พระพุทธเจ้า

Abstract

The every event passed in our life which is an important period that is different each other. However, if we look overview, there are 2 events namely : 1. the good event which is made impression on that thing and 2. the bad event which is made depression. It is the history of life that should consider how we solve the problem for development of life to happiness, peace and shadly. Therefore, we have summarized some event that is an importance of life impressing and proud for uncareless namely

1. Birth become to Human is more excellent than animal because of we have opportunity to create the wholesome.
2. Maintaining of life each day for safe free from fear, harm and could be liberated happily each day.
3. Listening the Dhamma of The Load Buddha this thing will be gotten the knowledge, reduced craving and suffering until enlightenment.
4. Occuring of the Load Buddha, because of He will be helped of educable being and get monk's seat after listened His Dhamma.
5. Birth the Thai people under the patronage of Thai King by has the main Buddhism. This Thailand has rich and safe.
6. The Buddhist encouragement is a fortunately that has a chance for heling the Buddhist monks and norvices who are worthy vehicle for attaining merit of the world

Therefore we concluded that the six important events on above context are the good thing. It is not only created the enormous happiness and sustainable but also wished of every one all around the world that is not contact as this Thai people.

Keywords: Important Event, Life, Human, Dhamma, The Load Buddha

บทนำ

ไม่มีใครล่วงรู้กาลที่ผ่านพ้นมาในอดีตชาติ และชาติที่ยังมาไม่ถึง หรือแม้ปัจจุบันว่าได้เกิดเป็นอะไรบ้าง เว้นไว้แต่พระพุทธองค์ และอรหันตสาวกสาวิกา ผู้มีญาณที่ชื่อว่าอตังสญาณ ญาณในส่วนอดีต อนาคตังสญาณ ญาณในส่วนอนาคต และปัจจุปันนังสญาณ ญาณในปัจจุบันเท่านั้น จึงทรงแนะนำสาวกทั้งหลายให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ดังพุทธภาษิตว่า “ปมาโท มจฺจุโน ปหิ” แปลว่า ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย^๑ แม้ในครั้งประทานปัจฉิมโอวาทก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เราขอเตือนเธอทั้งหลาย สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงทำหน้าที่ให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาทเถิด”^๒

ดังนั้น ทุกเหตุการณ์ที่ผ่านมาในชีวิตของเรานั้น เป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญที่แตกต่างกัน หลายครั้งหลายคราวซึ่งถือเป็นประวัติศาสตร์สำหรับชีวิตที่ควรพินิจพิจารณาว่า เราได้นำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาชีวิตไปสู่ความสุข สดใสได้อย่างไร ในที่นี้ ขอสรุปเหตุการณ์ที่สำคัญในชีวิตคนเรา ได้แก่

๑. การเกิดเป็นมนุษย์
๒. การดำรงอยู่ของชีวิต
๓. การได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้า
๔. การอุบัติขึ้นของพระพุทธเจ้า
๕. การเกิดเป็นคนไทย
๖. การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

การเกิดเป็นมนุษย์

สิ่งแรกเลยที่เป็นคุณค่าสำหรับชีวิตเราทั้งหลายควรมีความภาคภูมิใจให้จงได้ คือ การได้เกิดมาเป็นมนุษย์อันสุดประเสริฐกว่าการกำเนิดเป็นสัตว์เดรัจฉานหรือสัตว์เหล่าอื่นในอบายภูมิทั้ง ๔ เพราะสัตว์เหล่านั้นไม่มีโอกาสที่จะบำเพ็ญกุศลคุณงามความดีได้เทียบเท่ากับการเกิดเป็นมนุษย์อย่างแน่นอน การที่ชีวิตหนึ่งชีวิตจะได้มีโอกาสปฏิสนธิในครรภ์ของมารดานั้น โดยการอาศัยเหตุปัจจัยใดก็ตาม เหตุผลหนึ่งก็คือ มีบุญเป็นตัวนำกรรมเป็นตัวสร้างนั่นเอง หลายชีวิตนับไม่ถ้วนจึงไม่มี

^๑ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, ธรรมวิภาค ปริจเฉทที่ ๒ มัชฌิมกัมม, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลี้ยงเชิงจงเจริญ, ๒๔๗๘), หน้า ๗๓-๗๔.

^๒ ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๑๘, ขุ.ชา.ดีส. (บาลี) ๒๗/๕๒๔.

^๓ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๖๖.

บุญพอ เลยต้องไปจุดและปฏิสนธิในภพภูมิที่เป็นอบายภูมิดังกล่าวแล้ว อันเป็นสถานที่ที่ทุกคนไม่ปรารถนา ฉะนั้น พระพุทธองค์จึงตรัสว่า “กิจโน มนุสสปฏิลาโก” แปลว่า ความได้เป็นมนุษย์เป็นการยาก^๔ พระพุทธองค์จึงได้ตรัสถึงประเภทของการกำเนิดชีวิต ๔ สถาน^๕ คือ

๑. ชลาพุชะ สัตว์เกิดในครรภ์ เช่น มนุษย์ ช้าง ม้า วัว ควาย เป็นต้น
๒. อณฑชะ สัตว์เกิดในไข่ เช่น นก ไก่ เป็ด เต่า จระเข้ เป็นต้น
๓. สังเสทชะ สัตว์เกิดในโคลนหรือของขึ้น หรือบูดเน่า เช่น หนอน เชื้อไวรัส เป็นต้น
๔. โอปปาติกะ สัตว์เกิดโดยการผุดขึ้น เช่น เทวดา สัตว์ในอบายภูมิ เป็นต้น

ดังนั้น ถึงแม้จะผ่านพ้นช่วงเวลาที่เราได้เกิดมาแล้วหลายปี ตามอายุของแต่ละคนหลายสิบปี จนกระทั่งถึงบัดนี้ แต่ควรจะสำนึกไว้อยู่เสมอว่า เราได้ทำหน้าที่ของความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์หรือยัง บางคนอาจจะสงสัยหรือกำลังสับสนด้วยซ้ำไปว่า ตนเองเกิดมาแล้วและก็ได้ทำหน้าที่แล้วในแต่ละวันเดือนปีอยู่นี้ไหม เช่น เป็นชวานาชาวไร่ เป็นข้าราชการ ทหารตำรวจ เป็นต้น แต่เป็นแต่เพียงหน้าที่หนึ่งที่ได้รับผิดชอบเป็นแต่เพียงอาชีพในการดำรงชีวิต ส่วนหน้าที่นั้นยิ่งใหญ่มากกว่า เช่น หน้าที่ของพ่อแม่ ครูอาจารย์ พระสงฆ์ เป็นต้น ซึ่งทำหน้าที่ด้วยจิตวิญญาณมีเป้าหมายที่สูงขึ้นไปตามคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมอันดี ดังบทกลอนท่านได้ประพันธ์ไว้ว่า

หน้าที่ของชาวประมงคือ การจับปลา

หน้าที่ของพ่อค้าคือ การหาผลกำไร

หน้าที่ของศิลปินคือ การสร้างศิลปะ

หน้าที่ของพระคือ การสอนมนุษย์

หน้าที่ของชาวพุทธคือ การทำได้

หน้าที่ของเราในวันนี้คือ ต้องทำดีให้มากที่สุด

จึงเป็นเหตุการณ์ที่เราไม่ควรลืมว่า ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้น กำลังใจที่เข้มแข็งและสติปัญญาที่สมบูรณ์ จะทำให้เราก้าวเดินต่อไปอย่างมีความมั่นคง สามารถเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคของชีวิตได้อย่างสง่างาม และบรรลุความดีสูงสุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ในชีวิต

^๔ ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๓๙.

^๕ ที.ปา. (บาลี) ๑๑/๒๔๒.

การดำรงอยู่ของชีวิต

การดำรงอยู่ของชีวิตประจำวันให้รอดพ้นจากมรณภัย ได้แก่ ภัยคือ ความตายที่ได้พรากชีวิตคน และสัตว์ไปแล้วเป็นจำนวนคนนับ ทั้งในเวลาที่เราหลับและตื่นอยู่ก็ตาม และสักวันหนึ่งก็จะมีมาถึงเรา ดังนั้น พระพุทธองค์จึงได้ตรัสว่า “กิจฉมฺมจฺจาน ชีวิตํ” แปลว่า การเป็นอยู่ของสัตว์เป็นการยาก^๖ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ว่าวันเวลาและสถานที่ไหน นอกจากกฎแห่งกรรมนี้แล้ว ก็ยังมีกฎแห่งธรรมชาติ ที่คอยควบคุมการให้ผลแห่งกรรมอยู่อีกถึง ๔ ประการด้วยกัน ซึ่ง ธรรมวฑฺโฒ ภิกขุ ท่านได้เคยเรียบเรียงไว้ในหนังสือเรื่อง กรรมลิขิต^๗ ดังเนื้อความต่อไปนี้

“การที่กรรมจะให้ผลนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ๔ ประการ คือ คติ อุปธิ กาละ และ ปโยคะ”

๑. คติ หมายถึง ภพที่เกิด ถ้าเกิดในภพภูมิที่ดี เช่น สวรรค์ หรือพรหมโลก เรียกว่า คติสมบัตินั้นนับว่าปทัฏฐะทำไว้ในชาติปางก่อน ไม่มีโอกาสที่จะให้ผลได้ คงต้องรอชาติใหม่ข้างหน้าต่อไป ผู้ที่อยู่บนสวรรค์หรือพรหมโลก คงได้รับแต่ผลของบุญอย่างเดียว

แต่ถ้าเกิดในภพภูมิที่ชั่ว เช่น นรก เรียกว่า คติวิบัติ ณ ที่นั้นบุญยังไม่มีโอกาสที่จะให้ผล จึงต้องรับเอาแต่ผลของบาปฝ่ายเดียวไปก่อน จนกว่าจะหมดอายุพ้นจากนรก

มนุษย์ที่กำลังมีอำนาจาสนา อยู่ในตำแหน่งสูงก็อนุโลมเรียกได้ว่า ขณะนั้นมีคติสมบัตินหากหมดอำนาจาสนาตกจากตำแหน่งเมื่อใดก็เรียกว่า คติวิบัติ

๒. อุปธิ หมายถึง สภาพของร่างกาย ขณะที่มีความสุขดีเรียกว่า อุปธิสมบัติน ขณะที่เจ็บป่วยเรียกว่า อุปธิวิบัติ ระหว่างที่ร่างกายแข็งแรงสุขภาพสมบูรณ์ บุญกุศลจะให้ผลได้ง่าย แต่ขณะที่เจ็บป่วยบาปอกุศลมักจะฉวยโอกาสมารุมกันให้ผล

๓. กาละ หมายถึง ยุคสมัย ยุคใดสมัยใด ที่ผู้มีใจเป็นธรรมมีอำนาจ สมัยนั้นเป็นกาลสมบัตินผู้ที่กระทำความดี ย่อมจะได้รับผลทันตาเห็น

แต่ถ้าเป็นกาลวิบัติ คือ ยุคที่คนพาลหรือธรรมมีอำนาจ ผู้กระทำความดีมักจะไม่ใคร่เห็นผล ผลย่อมปรากฏช้ามาก และผู้กระทำความชั่ว ก็ยังไม่ได้รับผลของความชั่วเช่นเดียวกัน แต่กลับจะไปได้รับผลของความดีในชาติก่อนที่จะตกค้างอยู่ และยังไม่ได้ให้ผล ส่วนความชั่วที่กระทำอยู่ในขณะนั้น คงรอไปให้ผลในอนาคต

๔. ปโยคะ หมายถึง ความสมบูรณ์แบบของการกระทำ ถ้ากระทำด้วยเจตนาที่เต็มเปี่ยมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณี เรียกว่า ปโยคสมบัติน การกระทำความดีย่อมให้ผลเร็ว

^๖ ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๓๔.

^๗ ธรรมวฑฺโฒ ภิกขุ, กรรมลิขิต, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมบรรณาการ, ๒๕๔๐), หน้า ๙-๑๐.

ถ้าไม่สมบูรณ์และไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมหรือขัดแย้งกับประเพณีนิยมของคนทั่วไป ในขณะนั้น เรียกว่า บิโยควิบัตติ ผลของความดีจะปรากฏช้า คนส่วนใหญ่มองไม่เห็น

การที่กรรมจะให้ผลได้ ต้องรอช่อง รอโอกาส รอสภาพแวดล้อมหลายสิ่งหลายประการ ดังกล่าวแล้ว คนส่วนมากจึงพากันเข้าใจผิดคิดว่า กรรมไม่มี ผลแห่งกรรมไม่มี มักชอบพูดว่า “ทำดี ไม่ได้ดี ทำชั่วไม่ได้ชั่ว” ดังที่เราท่านมักได้ยินเสียงบ่นกันอยู่ทุกๆ ไป

ความจริงนั้น ผู้กระทำความดี จิตย่อมผ่องใสทันที ผู้กระทำความชั่ว จิตย่อมขุ่นมัวทันที พระพุทธองค์ทรงยืนยันว่า นอกจากความบริสุทธิ์ผ่องใส และความขุ่นมัวของจิตซึ่งปรากฏทันทีแล้ว ผลอย่างอื่นของกรรมมีแน่ๆ เพียงแต่จะปรากฏช้าหรือเร็วเท่านั้น ขึ้นอยู่กับคติ อุปธิ กาละและปัจจัย ดังที่ได้บรรยายมาข้างต้นนี้

ท่านจึงอุปมาชีวิตไว้ว่า สันนิทเดียวเหมือนหยดน้ำค้างบนยอดหญ้า เพียงแค่แสงอรุณยามเข้ามาถึง น้ำค้างนั้นย่อมเหือดแห้งไปพลัน จึงไม่ควรหลงระเหิงอยู่เนืองๆ จนลืมทำหน้าที่ ทำความดี ของตนเองว่าเกิดมาทำไม ถ้าไม่เข้าใจให้กลับไปดูหัวข้อที่ ๑ ที่ได้กล่าวไว้แล้ว

การมีชีวิตอยู่เพื่อต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคและโรคร้ายไข้เจ็บที่เข้ามาบั่นทอนชีวิตจิตใจ เพื่อให้หลุดพ้นจากมรณภัยนั้นนับว่าเป็นศึกที่ใหญ่หลวงนัก เพราะรู้สึกราวเราจะเสียเปรียบทุกประการ ทุกชีวิตเดินทางเข้าสู่ความตาย เหมือนตะเกียงที่จุดไฟทิ้งไว้ย่อมริบหรี่และมีดสนิทดัดทุกขณะ ดังที่ท่านได้เปรียบไว้ว่า ชีวิตคนเราอยู่ใกล้ความตายนิดเดียว เพียงเพราะเหตุ ดังนี้

๑. ตะเกียงถูกลมพัดเสียก่อนที่ยังมีน้ำมันเหลืออยู่ หมายถึง การได้รับอุบัติเหตุทางรถยนต์ พายุหรือเครื่องจักรกลหรือประสบเคราะห์กรรมอย่างคาดไม่ถึง เช่น การถูกฆาตกรรม เป็นต้น

๒. ตะเกียงที่น้ำมันหมดแต่ไส้เหลืออยู่ หมายถึง คนที่ยังไม่หมดอายุขัย แต่ถูกโรคร้าย ไข้เจ็บเบียดเบียน ได้แก่ โรคที่เกิดจากการกิน การได้รับสารเคมี ที่เป็นอันตรายร้ายแรงจนเสียชีวิต เช่น มะเร็ง เป็นต้น

๓. ตะเกียงที่จุดแล้วทั้งน้ำมันและไส้หมดไป หมายถึง คนที่หมดอายุขัย ดังที่คนเข้าใจกันว่าหมดบุญ ซึ่งความจริงก็เป็นเช่นนั้น เพราะเรายังมีชีวิตอยู่คือช่วงของการบำเพ็ญบุญ เมื่อเสียชีวิต จึงหมายถึง เวลาที่จะทำบุญได้ยุติลงหรือหมดบุญนั่นเอง

การได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้า

การที่มนุษย์ปุถุชนเวียนวนอยู่ในวัฏสงสาร เกิดจากอวิชชาคือความไม่รู้ในอริยสัจ ๔ ในบรรดา หลักธรรมคำสอนที่สำคัญ ที่ทำให้พระพุทธเจ้าได้ชื่อว่าเป็นพระอรหันตสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นศาสดาเอก

ของโลก และเป็นบรมครูของเหล่าเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายนั้น ก็คือ อริยสัจจะ ได้แก่ ความจริงอันประเสริฐทั้ง ๔ ประการ คือ ทุกข์ (ความไม่สบายกายสบายใจ) สมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) นิโรธ (ความดับทุกข์) และมรรค (วิธีปฏิบัติไปสู่ความดับทุกข์) นั่นเอง

อริยสัจ เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เพราะเป็นสัจจะที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ครบทั้ง ๔ และได้ทรงประกาศเผยแผ่ไว้ด้วยพระองค์เอง^๘ แม้แต่พระพุทธเจ้าองค์อื่นๆ กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นองค์ในอดีต ในปัจจุบันหรือในอนาคตก็ล้วนแต่ได้ตรัสรู้อริยสัจด้วยกันทั้งนั้น^๙ แสดงว่า อริยสัจเป็นสัจจธรรมสากล มีอยู่แล้วในธรรมชาติโดยตัวเอง ใครจะรู้หรือไม่ก็ตาม พร้อมทั้งจะเปิดเผยตัวเองออกมาทุกเมื่อ

อริยสัจ เป็นแกนกลางของพระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้มากที่สุด พระพุทธองค์ตรัสไว้เสมอว่า เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว พระองค์ทรงสอนเพียง ๒ อย่างเท่านั้น คือ ทุกข์และความดับทุกข์ พระไตรปิฎกทั้ง ๔๕ เล่ม นั้น เป็นเพียงการบรรยายอริยสัจอย่างใดอย่างหนึ่งในแง่มุมต่างๆ โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ ความดับทุกข์เท่านั้น พระพุทธองค์จึงตรัสว่า “กิจฉั สหम्मมสฺสวนิ แปลว่า การฟังธรรมของสัตบุรุษเป็นการยาก”^{๑๐} การดำเนินชีวิตประจำวันที่ตั้งใจแสวงหาปัจจัย ๔ ในการดำรงชีวิตอาจจะผิดจากทำนองคลองธรรม ซึ่งเกิดขึ้นจากการแก่งแย่งแข่งขันจนเป็นความเห็นแก่ตัว และเบียดเบียนกันอย่างไม่สะทกสะท้าน ถูกครอบงำด้วยโลภะ โทสะ โมหะอย่างไม่รู้ตัว จนเป็นตราบาบที่ติดตลึงไปทุกภพทุกชาติ ด้วยเหตุนี้ การฟังธรรมของพระพุทธเจ้าจึงเป็นหนทางดับทุกข์พบสุขเกษมศานต์จนถึงพระนิพพานในที่สุด จึงทรงแสดงอานิสงส์ของการฟังธรรมไว้ ๕ ประการ^{๑๑} คือ

๑. ย่อมได้ฟังในสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง
๒. สิ่งใดที่ได้ฟังแล้วไม่เข้าใจขัดย่อมเข้าใจในสิ่งนั้นชัด
๓. บรรเทาความลึกลับสงสัยเสียได้
๔. ทำความเห็นให้ตรงได้
๕. จิตของผู้ฟังย่อมผ่องใส

^๘ แสง จันทร์งาม, อริยสัจ ๔, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: วีระการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๓๓-๔๐.

^๙ ส.ม. (ไทย) ๑๙/๖๐๗-๖๐๘.

^{๑๐} ชุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๓๙.

^{๑๑} อจ.ปญจก. (บาลี) ๒๒/๒๗๖.

อานิสงส์ทั้ง ๕ ประการนี้ ย่อมเจริญปัญญาแก่ผู้ที่ได้สดับตรับฟังด้วยความตั้งใจ ดังพุทธภาษิตว่า “สุสสุสฺส ลภเต ปณฺณํ อปฺปมตฺโต วิจฺจฺชโณ” แปลว่า ผู้ไม่ประมาท พินิจพิจารณาตั้งใจฟังย่อมได้ปัญญา^{๑๒} และผู้มีปัญญานี้สามารถแก้ทุกข์ได้ง่าย ดังพุทธภาษิตว่า “ปณฺญา สุตฺวินิจฺฉินิ ปณฺญา กิตฺติสฺสโลกวฑฺฒนนิ ปณฺญาสทฺธิโต นโร อธิ อปิ ทุกฺขेषฺสุ สุขานิ วินฺทติ” แปลว่า ปัญญาเป็นเครื่องวินิจฉัยสิ่งที่ฟังแล้ว ปัญญาเป็นเครื่องเพิ่มพูนเกียรติคุณและชื่อเสียง คนผู้ประกอบด้วยปัญญาในโลกนี้ แม้ในความทุกข์ก็หาสุขได้”^{๑๓}

จึงควรหาโอกาสและเวลาในการฟังธรรมและปฏิบัติธรรมเสียบ้าง เพื่อขัดเกลากิเลสที่เป็นสนิมค้างอยู่ในใจ ถ้าไม่สะดวกอาจจะหาวิธีการอย่างอื่นที่สามารถศึกษาพระธรรมได้ เช่น อ่านหนังสือธรรมะ ใ้หัวพระสวดมนต์เป็นประจำ หรือเข้าอบรมปฏิบัติธรรมตามวัดวาอารามต่างๆ ตามโอกาสที่เหมาะสม

การอุบัติขึ้นของพระพุทธเจ้า

การกำเนิดของพระพุทธศาสนาที่มีองค์ประกอบสมบูรณ์ ทั้ง ๕ ประการ ได้แก่ ศาสดา หลักคำสอน สาวก ศาสนสถาน และศาสนพิธี ศาสดาจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสิ่งอื่นตามมาเป็นองค์ประกอบดังกล่าว จนกระทั่งสืบทอดเป็นมรดกมาถึงเรา นับว่าเป็นโชคลาภอันประเสริฐที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์และเป็นชาวพุทธได้พบกับพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นหลักคำสอนที่อุดมปัญญา ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่า “กิจฺฉํ พุทฺธานมฺบุปฺปาโท แปลว่า ความเกิดขึ้นแห่งท่านผู้รู้ เป็นการยาก”^{๑๔} ถึงแม้จะเสด็จดับขันธปรินิพพานไป ๒,๕๐๐ กว่าปีแล้วก็ตาม พระธรรมวินัยของพระพุทธองค์ก็ยังคงปรากฏอยู่เป็นองค์แทน ดังที่ตรัสว่า “โย โว อานนฺท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปณฺณตฺโต โส โว มมจฺเจยน สตฺถา” อานนท ธรรมแลวินัยใดที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย โดยการล่วงไปแห่งเรา ธรรมและวินัยนั้น ย่อมเป็นศาสดาของท่านทั้งหลาย”^{๑๕} นั่นแสดงว่า วันเวลาจะผ่านไปนานสักเพียงไหน ธรรมวินัยที่พระองค์ทรงแสดงและบัญญัติไว้ยังส่องสว่างกลางใจของพุทธศาสนิกชนอยู่เสมอ จึงเป็นโอกาสอันดีที่เราจะได้น้อมนำเอาพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์เป็นที่พึ่งที่ระลึก เป็นสรณะอันเกษมสูงสุดอย่างแท้จริง

^{๑๒} ส.ส. (บาลี) ๑๕/๓๑๖, พ.ส. (บาลี) ๒๕/๓๖๑.

^{๑๓} พ.เถร. (บาลี) ๒๖/๓๕๐.

^{๑๔} พ.ธ. (บาลี) ๒๕/๓๙.

^{๑๕} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๖๔.

ขั้นตอนต่อไปก็อยู่ที่เราว่า จะนำหลักธรรมมาปฏิบัติอย่างไร การปฏิบัติบูชา ซึ่งเป็นการบูชาที่พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญย่อมเหนือกว่าการปฏิบัติด้วยอามิสบูชา จะเป็นการเข้าถูกและเข้าถึงพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง่องแท้ จนเห็นว่าพระพุทธเจ้ากับพระธรรมเป็นสิ่งเดียวกัน ดังนั้นการอุบัติขึ้นของพระพุทธเจ้า จึงเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์โดยเฉพาะชาวพุทธ จากนั้นไปอีก ๒,๐๐๐ กว่าปี รวมครบ ๕,๐๐๐ ปี จึงจะมีพระพุทธเจ้าชื่อว่าพระศรีอาริยมตไตรย์ องค์ใหม่อุบัติขึ้นในโลกนี้อีก

สาระสำคัญจึงอยู่ที่ว่า เราได้เห็นหรือเปล่าว่าเป็นเหตุการณ์สำคัญที่เราได้รู้ได้เห็นได้ปฏิบัติตามสังฆธรรมคำสอนของพระพุทธองค์อย่างสมบูรณ์ มิฉะนั้น จะเสียโอกาสดีที่ได้เกิดมาทั้งที มาพบกับพระพุทธศาสนาแต่กลับไม่เห็นคุณค่า เหมือนนกที่มองไม่เห็นฟ้า ปลาไม่เห็นน้ำ อย่างน่าเสียดาย ฉะนั้นการอุบัติขึ้นของพระพุทธเจ้านี้จึงจัดเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญในชีวิตของเราประการหนึ่ง

การได้เกิดเป็นคนไทย

ความโชคดีที่เป็นเหตุการณ์ให้เราได้รับเลือกอยู่เสมออีกประการหนึ่ง คือ การได้เกิดเป็นคนไทย มีชีวิตบนผืนแผ่นดินไทย มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่งดงาม โดยอาศัยรากฐานทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ และมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อาจจะกล่าวได้ว่า การที่เราได้เกิดเป็นคนไทยและอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทยนั้น อยู่ในหลักแห่งความเจริญที่ประกอบด้วย

๑. ปฏีรูปเทศาโล
๒. ปุพเพกตปุณณตา
๓. อุตตสมมาปณิธิ

๑. ปฏีรูปเทศาโล คือ อยู่ในภูมิประเทศอันสมควร มีความสัปปายะที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบสัมมาอาชีวะ อีกทั้งภูมิอากาศก็อยู่ในระดับที่อาศัยอยู่ได้อย่างสบาย ไม่เดือดร้อน เหมือนบางประเทศที่อยู่บนโลกนี้ ถึงแม้ว่ามีบางคราวที่ต้องประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย เป็นต้น ก็ไม่รุนแรงจนไม่สามารถแก้ไขและเยียวยาได้ เพราะคนไทยเราเป็นผู้มีจิตใจเมตตา กรุณา มีความยิ้มแย้มแจ่มใส โอบอ้อมอารี มีความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นสำคัญ อย่างในปี ๒๕๕๔ นี้ เป็นปีที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากอุทกภัยครั้งใหญ่ ที่เรียกว่า วิกฤติมหาอุทกภัยเลยทีเดียว ทำให้เกิดความเดือดร้อนหลายด้าน เช่น การประกอบอาชีพ ธุรกิจ อุตสาหกรรม การเพาะปลูก การคมนาคมบนท้องถนน เป็นต้น ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันที่ผันเปลี่ยนอย่างมาก ซึ่งเป็นผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม

ของประเทศเป็นอย่างมากแต่ทุกฝ่ายก็พยายามให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังมีคำกล่าวที่ว่า “คนไทยเราไม่ทิ้งกัน”

ถิ่นฐานที่เหมาะสมมีลักษณะต่างๆ เช่น มีสัตว์บุรุษ คือ คนดี ประพฤติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าจำนวนมาก มีโอกาสได้ศึกษาปฏิบัติธรรมได้มาก มีทางศึกษาศิลปะวิชาได้ตามปรารถนา มีทางประกอบอาชีพได้ตามปรารถนา มีสาธารณูปโภคเพียงพอแก่ประชาชน มีมาตรการป้องกันสาธารณภัยดี การอยู่ในปฏิรูปเทศ คือ ถิ่นฐานที่มีลักษณะนี้ชื่อว่า อยู่ในประเทศอันสมควร^{๑๖}

๒. ปุพเพกตปุณณตา คือการได้สั่งสมคุณงามความดีไว้แต่ปางก่อน ซึ่งหมายถึง ในอดีตชาติอย่างหนึ่งและช่วงเวลาของชีวิตที่ผ่านมาตั้งแต่ยังเยาว์วัยถึงปัจจุบันอย่างหนึ่ง การสั่งสมคุณงามความดี มีการให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนาเป็นต้นนี้ เป็นพลังที่สำคัญที่จะหนุนนำชีวิตเราให้เจริญรุ่งเรืองได้

ปุพเพกตปุณณตานี้จัดเป็นส่วนเหตุที่อำนวยผลให้เกิดเป็นความเจริญในปัจจุบัน หรือในอนาคต แก่ผู้ทำบุญไว้ในปางก่อนนั่นเอง ปรากฏตามที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ว่า

สุวณฺณตา สุสรตา

สุสณฺจัน สุรูปตา

อาทิปจํ ปรีวาโร

สพฺพเมเตน ลพฺภติ เป็นอาทิ

ความมีผิวพรรณงาม มีเสียงไพเราะ มีทรวดทรงรูปร่างงามสมส่วน ความเป็นใหญ่ มีบริวารมาก มนุษย์สมบัติ เทวสมบัติ นิพพานสมบัติ สวรรค์บริวารมี ปัจเจกพุทธภูมิ พุทธภูมิ ย่อมได้คือเกิดมีแก่คนที่เคยทำบุญไว้ในปางก่อน กล่าวคือ ผลบุญดังกล่าวนี้ ย่อมเกิดมีในปัจจุบันหรือในอนาคต คือ วัน เดือน ปี ชาติต่อไปแก่ผู้ที่ทำบุญอันเป็นเหตุไว้ในปางก่อน หรือเดือน ปีก่อน ชาติก่อน^{๑๗}

๓. อตตสมมาปณิธิ คือ การตั้งตนไว้ในหลักของความดีที่สอดคล้องกับบุคคล ชุมชนและสังคม ที่ดีงาม มีความประพฤติดีด้วยกาย วาจาและใจไม่บกพร่อง ไม่ประมาทชั่วเมาในชีวิต จนเป็นแบบอย่างของกัลยาณชนทั้งหลาย

ตั้งตนไว้ในประโยชน์ ๓ ประการ คือ ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ สัมปรายิกัตถประโยชน์ และปรมาตมประโยชน์ ชื่อว่าตั้งตนไว้ชอบ หรือตั้งตนอยู่ในสุจริตธรรม บำเพ็ญทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา ก็ชื่อว่าตั้งตนไว้ชอบ^{๑๘} การตั้งกายและจิตให้ถูกต้องตามคลองธรรม เช่น ตั้งตนไว้ในศีล ในศรัทธา ในจาคะ ในสุจริต ในกุศลกรรมบถ ในความเพียร ในความซื่อตรงต่อเวลา หน้าที่ บุคคล ในความ

^{๑๖} พระเทพวิสุทธิญาณ (อุบล นนทโก ป.ธ.๙), อธิบายธรรมวิภาค ปริเฉทที่ ๑ สำหรับนักธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรี, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๗๒.

^{๑๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๔.

^{๑๘} ช.ไมตรีจิตต์, คู่มือธรรมวิภาค น.ธ.ตรี, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เสียงเสียงจงเจริญ, ม.ป.ป.), หน้า ๔๖.

เที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง และเมื่อกล่าวโดยรวมย่อก็คือ วางตนให้เหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ เพศ ภูมิ ไม่ให้เกินหรือต่ำกว่านี้ไป^{๑๙}

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การได้เกิดมาเป็นคนไทยมีชีวิตบนผืนแผ่นดินไทยด้วยความสุข สงบ และร่มเย็นด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาภายใต้พระบรมโพธิสมภารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถและพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์เป็นเหตุการณ์ที่สำคัญในชีวิตของเราที่อาศัยเหตุและผลทั้ง ๓ ประการ คือ ปฏิรูปเทสวาโส ปุพเพกตปุณณตาและอตตสมมาปณิธิ ดังกล่าวข้างต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ไม่น่าจะมีเหตุผลหรือเหตุการณ์เลวร้ายอะไรที่เราจะต้องมาต่อสู้แก่งแย่งแข่งขันห้าหั่นกันให้เหนื่อยกายเหนื่อยใจ โดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ดังเช่นทุกวันนี้

การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาคือหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของเราที่ควรประพฤติปฏิบัติ เหตุการณ์แต่ละครั้งที่เราได้ให้ทานตามโอกาสต่างๆ เช่น ทอดผ้าป่า ถวายสังฆทาน การบริจาคเพื่อการกุศลแก่พระภิกษุสามเณรตามวัดวาอารามด้วยปัจจัย ๔ ตามสมควร พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นบุญเขตที่ประเสริฐของชีวิตพุทธศาสนิกชน พระสงฆ์และสามเณรก็เป็นนอณาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า และบุญอันบุคคลกระทำแล้วย่อมมีความสุขขณะที่มีชีวิตอยู่และเมื่อไปแล้วด้วย ดังพุทธภาษิตว่า “บุญอันสุขิ ชีวิตสงขมมहि แปลว่า บุญนำสุขมาให้ในเวลาสั้นชีวิต”^{๒๐} และพุทธภาษิตว่า “บุญานิ ปรโลกสมิ ปติฏฐา โหนติ ปาณินิ แปลว่า บุญเป็นที่พึงของสัตว์ในโลกล้วน”^{๒๑} การให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนาอันเป็นบุญกิริยาวัตถุ ๓ ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ทำให้ชีวิตเราไม่ตกต่ำ ควรที่จะช่วยกันทำหน้าที่ปฏิการะคือ ตอบแทนพระพุทธศาสนาด้วยการทำนุบำรุงให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป เพราะพระพุทธศาสนานี้เป็นที่เกื้อกูลสังคมมาโดยตลอด คือ ทำให้พุทธบริษัททั้ง ๔ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความสามัคคีปรองดองกัน ถึงแม้จะมีความคิดที่แตกต่างกันไปบ้าง ก็ถ้อยที่ถ้อยอาศัยประนีประนอมกันได้ โดยใช้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สุขแก่บุคคล ชุมชน และสังคมได้อย่างยอดเยี่ยม

^{๑๙} พระเทพวิสุทธิญาณ (อุบล นนทโก ป.ธ.๙), อธิบายธรรมวิภาค ประเภทที่ ๑ สำหรับนักธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรี, หน้า ๗๓-๗๔.

^{๒๐} ชุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๓๐.

^{๒๑} ส.ส. (บาลี) ๑๕/๒๖, อง.ปญจก, (บาลี) ๒๒/๔๔, ชุ.ชา.ทสก. (บาลี) ๒๗/๒๙๔.

การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทั้งองค์พระมหากษัตริย์ พระสงฆ์ นักปกครอง ผู้นำองค์กร ตลอดจนถึงประชาชนทั่วไป จนทำให้ พระพุทธศาสนาดำรงอยู่อย่างมั่นคงถาวรตราบจนถึงทุกวันนี้ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามสมควรแก่ฐานะอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ จะเป็นปัจจัยให้บุคคลผู้นั้นประสบแต่ความสุข ความเจริญรุ่งเรืองนานัปการ ดังพระบาลีว่า “สุขสส ทาทา เมธาวิ สุข โส อธิจฺจติ” แปลว่า ปราชญ์ผู้ให้ความสุข ย่อมได้รับความสุข”^{๒๒} จึงจัดว่าเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญในชีวิตประการหนึ่งด้วย

บทสรุป

เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นและผ่านเข้ามาในชีวิตประจำวันนั้น มีมากมายที่ร้ายปะปนคละเคล้ากันไปตามเหตุและปัจจัย จนบางครั้งอาจจะมีเหตุการณ์ที่ทำให้เรารู้สึกท้อแท้ หดหู่ และสิ้นกำลังใจอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ด้วยการระลึกถึงเหตุการณ์ที่ดี ที่สำคัญซึ่งเราได้ทำไว้ ทำให้เรามีสติและปัญญาที่เข้มแข็งและตั้งมั่นอยู่ได้ไม่หวั่นไหว เป็นประดุจกำแพงใจที่แข็งแกร่งที่สุด แน่นหนาที่สุด สามารถเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคแม้จะหนักหนาสาหัสเพียงใดก็ตามให้ผ่านพ้นไปด้วยดี และมีความสงบ เยือกเย็น สุขุมคัมภีรภาพพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาต่างๆ รอบใหม่ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันให้เป็นเรื่องปกติ ทำหายและเป็นธรรมดาสามัญ นั่นแสดงให้เห็นว่า เราได้ดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม อาจจะมีเหตุการณ์อื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมานี้มากมาย ซึ่งเป็นเหตุการณ์ส่วนตัวหรือส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ซึ่งขอไม่กล่าวถึง ล้วนแต่เป็นสิ่งสำคัญของแต่ละคนที่แตกต่างกันไปตามวัยและประสบการณ์ แต่ทั้งนี้ให้ยึดเหตุการณ์ที่เราตั้งใจทำคุณงามความดีไว้เป็นหลักอยู่เสมอ ผลที่เกิดขึ้นหรือได้รับจะเป็นสิ่งที่เราสมหวังหรือผิดหวังก็ตามเราจะไม่เสียใจเลยแม้แต่นิด เพราะจิตของเราไม่เศร้าหมอง ดังพุทธภาษิตว่า “จิตเต อสงกิลิฏฺฐ สุกติ ปาฏิภงฺขา” แปลว่า เมื่อจิตไม่เศร้าหมอง สุกติเป็นอันหวังได้^{๒๓} จึงทำหน้าที่ถักทอความดีต่อไปจนกว่าชีวิตนี้จะหาไม่เพียงเท่านั้นเราก็คือว่าคัมภีร์ค่าที่สุดในชีวิตนี้ที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เป็นคนไทย และได้พบพระพุทธศาสนา

^{๒๒} อภ.ปญจก. (บาลี) ๒๒/๔๕.

^{๒๓} ม.ม. (บาลี) ๑๒/๗๐/๔๘.

บรรณานุกรม

- ช.ไมตรีจิตต์. **คู่มือธรรมวิภาค น.ธ.ตรี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลียงเชียงจงเจริญ, ม.ป.ป.
- ธมฺมาชโต ภิกขุ. **กรรมลลิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: ธรรมบรรณาการ, ๒๕๔๐.
- พระเทพวิสุทธิญาณ (อุบล นนทโก ป.ธ.๙). **อธิบายธรรมวิภาค ประเภทที่ ๑ สำหรับนักธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรี**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. **ธรรมวิภาค ปริจเฉทที่ ๒ มัชฌิมกัมม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลียงเชียงจงเจริญ, ๒๔๗๘.
- แสง จันทร์งาม. **อริยสัจ ๔**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: อีระการพิมพ์, ๒๕๔๔.